

TÖRTÉNELEM TERÜLETI SZAKTÁRGYI VETÉLKEDŐ – 2015

Írásbeli feladatsor

a líceumok 1-2., a gimnáziumok 6-7., illetve a középiskolák 10-11. osztályos diákjai számára

Téma: A második világháború vége és következményei Magyarországon (1945–50)

Az írásbeli feladat megoldásához 120 perc áll rendelkezésére. Helyes megoldás esetén összesen 100 (azaz száz) pontot lehet összegyűjteni. Először olvassa el a feladatokban megfogalmazott kérdéseket, majd alaposan gondolja át válaszait, s azután írja le. Nem egyértelmű áthúzás, javítás, stb. esetében arra a feladatrészre nem kap pontot. Az esszénél törekedjen a fogalmazás tömörségére, az írás olvashatóságára. A feladatlapokra kék színű golyós- vagy töltőtollal írjon.

1. Írja a vonalra, hogy kire vonatkoznak az alábbi meghatározások (12 pont)

- a) Az ÁVO vezetője volt _____
- b) Rajk László után ő állt a Belügyminisztérium élén _____
- c) A Keresztény Női Tábor vezetője volt _____
- d) Az MSZDP vezetője volt _____
- e) Az MKP vezetője volt _____
- f) 1946-ban őt választották az MTA elnökévé _____

2. Alább az 1945-ös nemzetgyűlési választásokon indult pártok neveinek betűszóit találja. Bontsa ki őket, melyik kinek a takar! (elemenként 1, összesen 6 pont)

- a) NPP _____
- b) MRP _____
- c) MSZDP _____
- d) FKGP _____
- e) MKP _____
- f) PDP _____

3. 1948. március 14-én első ízben osztották ki a Kossuth-díjat, melyet tíz személynek ítéltek oda. Nevezzen meg közülük legalább ötöt! (5 pont)

- a) _____
- b) _____
- c) _____
- d) _____
- e) _____

4. Az államosítás folyamatának társadalmi következményeit mutatja az alábbi táblázat. Töltse ki a hiányzó oszlopot a meglévő adatok alapján! (7 pont)

Idő	Államosított üzem	Államosított üzemben dolgozók aránya	Meggyengített társadalmi csoport
1945 előtt	Ipar	10%	
1946. VI.	Szénbányák	22%	
1946. XII.	Kiemelt nehézipari üzemek	43%	
1947. XII.	Nagybankok és iparvállalatok	50%	
1948. III.	A 100 munkásnál többet foglalkoztató üzemek	84%	
1948. XII.	A 100 munkásnál többet foglalkoztató üzemek	Közel 100%	
1949. XII.	A külföldi tulajdonú üzemek (10 munkástól)	100%	

5 Mit jelentenek az alábbi fogalmak? (elemenként 1, összesen 8 pont)

- a) pártállam _____
- b) ÁVO _____

- c) beszolgáltatási rendszer _____
- d) deportálás _____
- e) egypártrendszer _____
- f) Internálás _____
- g) Kollektivizálás _____
- h) SZEB _____

6 Szöveges forrással való munka: olvassa el az alábbi forrásrészleteket és végezze el az alattuk megfogalmazott feladatokat! (9 pont)

a) „(...) 1. a) Magyarország megszüntette a Szovjetunió és a többi Egyesült Nemzet között a Csehszlovákia – ellen viselt háborút, Németországgal fennállott minden viszonyát megszakította, és hadat üzent Németországnak.

b) Magyarország Kormánya kötelezi magát, hogy lefegyverzi a Magyarország területén lévő fegyveres erőket és hadifoglyokként átadja azokat. Magyarország Kormánya kötelezi magát, hogy internálja a német állampolgárokat. (...)

7. Magyarország Kormánya és Főparancsnoksága kötelezettséget vállal, hogy hadizsákmányként a Szövetséges (Szovjet) Főparancsnokság rendelkezésére bocsát minden, Magyarország területén lévő német katonai tulajdont – beleértve a német flotta hajóit is. (...)

12. Azokat a károkat, melyeket Magyarország a Szovjetunió, Csehszlovákiának és Jugoszláviának okozott hadműveleteivel és ez országok területének megszállásával – Magyarország megtéríti a Szovjetunió, Csehszlovákiának és Jugoszláviának. Emellett tekintetbe véve, hogy Magyarország nemcsak megszüntette a háborút az Egyesült Nemzetek ellen, hanem hadat is üzent Németországnak – (...) az okozott károkat nem teljes egészében, hanem csak részben téríti meg. Ez a kártérítés 300 millió amerikai dollárban állapítatik meg, melyet hat év folyamán törleszt le áruban (gépekben, folyami hajókban, gabonában, jószágban stb.).

18. A fegyverszünet egész időtartamára Szövetséges Ellenőrző Bizottságot létesítenek Magyarországon, (...) a Szövetséges (Szovjet) Főparancsnokság képviselőjének elnöksége alatt és az Egyesült Királyság és az Egyesült Államok képviselőinek részvételével.

19. A bécsi döntőbíróság 1938. évi november hó 2-án kelt határozatai és az 1940. évi augusztus hó 30-iki bécsi döntés ezennel érvénytelennek nyilvánítatnak. (...)” (Fegyverszüneti egyezmény a szövetséges hatalmak és Magyarország között, 1945. január 20.)

Gyűjtse össze, hogy milyen katonai feladatokat kellett Magyarországnak a dokumentum alapján elvégeznie!

---

b) „A demokratikus Magyarország elutasítja a revizionizmus agresszív politikáját, s a magyar nép igazi érzelmeit juttatva kifejezésre, békében és egyetértésben óhajt élni minden szomszédjával. (...)

Azt az óhajt, hogy az összes magyarok egyetlen nemzeti állam határain belül éljenek, jogosnak kell tekinteni, azonban kétségtelen, hogy ennek a tervnek a megvalósítása nehezen elhárítható földrajzi és politikai nehézségekbe ütközik. (...)

Sajnos, meg kell állapítanom, hogy mifelénk valamely nemzeti kisebbséghez tartozni gyakran nemcsak más állampolgárságot jelent, hanem megfosztottságot az emberi jogok gyakorlásától s részben az emberi méltóság biztosítékaitól. (...)

A győztes nagyhatalmak intencióit a román fegyverszüneti szerződés szövegéből véltük kiolvashatni. Ezen szerződés 19. szakasza szerint Erdély, »illetve annak nagyobb része« Romániát illeti meg. Ezt a szöveget véve alapul, csak szerény igényekkel léptünk fel. Az első világháborút megelőzően Magyarországhoz tartozott 103 000 km² erdélyi területből csupán 22 000 km² visszaadását kértük abban a reményben, hogy ez az a megoldás, amely biztosítja a két nép közötti egyetértést. Így Románia határain belül kb. ugyanannyi magyar maradna, amennyi román magyar területre kerülne. Ezáltal mindkét népnek azonos érdekei fűződnének a nemzetiségi probléma kielégítő megoldásához, aminek eredményeképpen a határon innen és túl élő kisebbségek számára széles körű területi autonómiát is lehetne biztosítani. (...)” (Gyöngyösi János külügyminiszter beszéde a párizsi béke-előkészítő értekezleten, 1946. augusztus 14.)

Állapítsa meg a külügyminiszteri beszéd alapján, hogy mely elvekre épült a magyar külpolitika! Tárja fel, hogy milyen területi igényeket fogalmazott meg a békekonferencián!

---

c) „Az Ideiglenes Nemzetgyűlés azért ült össze, hogy legyen, aki a magyar nép, a magyar nemzet, a magyar állam nevében cselekszik! Az Ideiglenes Nemzetgyűlés küldöttei a nép választottai. Az országnak a német járom alól

felszabadult területéről gyűltek össze a városi és községi önkormányzatok, a demokratikus hazafias erőket összefogó nemzeti bizottságok, a szakszervezetek, az ipartestületek, a mezőgazdasági és más társadalmi szervezetek képviselőiben. A szabadon, demokratikusan megválasztott Ideiglenes Nemzetgyűlésnek tehát joga és kötelessége a magyar nép összességének nevében szólni! Az Ideiglenes Nemzetgyűlés megalakulásával a magyar nép végre maga döntson sorsa fölött.

Demokratikus Magyarországot akarunk!

Nem szabad többé megismétlődnie, hogy a magyar népről megkérdezése nélkül döntsenek olyanok, akik egy emberöltő alatt két ízben kormányozták összeomlásba az országot. Magyarország a magyar nép országa legyen! Szabadságot, széles körű politikai jogokat biztosítunk a dolgozó tömegeknek, hogy megvédhessék érdekeiket és hallathassák szavukat az ország ügyeinek eldöntéséről.

Biztosítjuk a magántulajdon sértetlenségét, mint társadalmi és gazdasági berendezkedésünk alapját.

Földreformot akarunk! Földhöz juttatunk sok százezer föld nélküli és szegényparasztot, hogy gyarapítsuk a magyar nemzeti erőt, és évszázadokra megszilárdítsuk a demokratikus magyar államrendet.” (Az Ideiglenes Nemzetgyűlés szózata a magyar néphez, 1944. december 21.)

Gyűjtse össze, hogy a dokumentumban milyen politikai alapelvek, ígérek fogalmazódnak meg Magyarországnak jövőjéről!

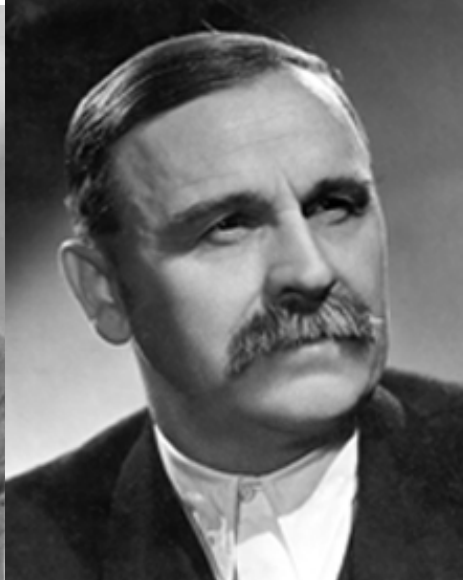
7. Képfelismerés. Nevezze meg, kit ábrázol a kép és az adott időszakban milyen posztot töltötte be! (12 pont)

1. _____

2. _____

3. _____

4. _____

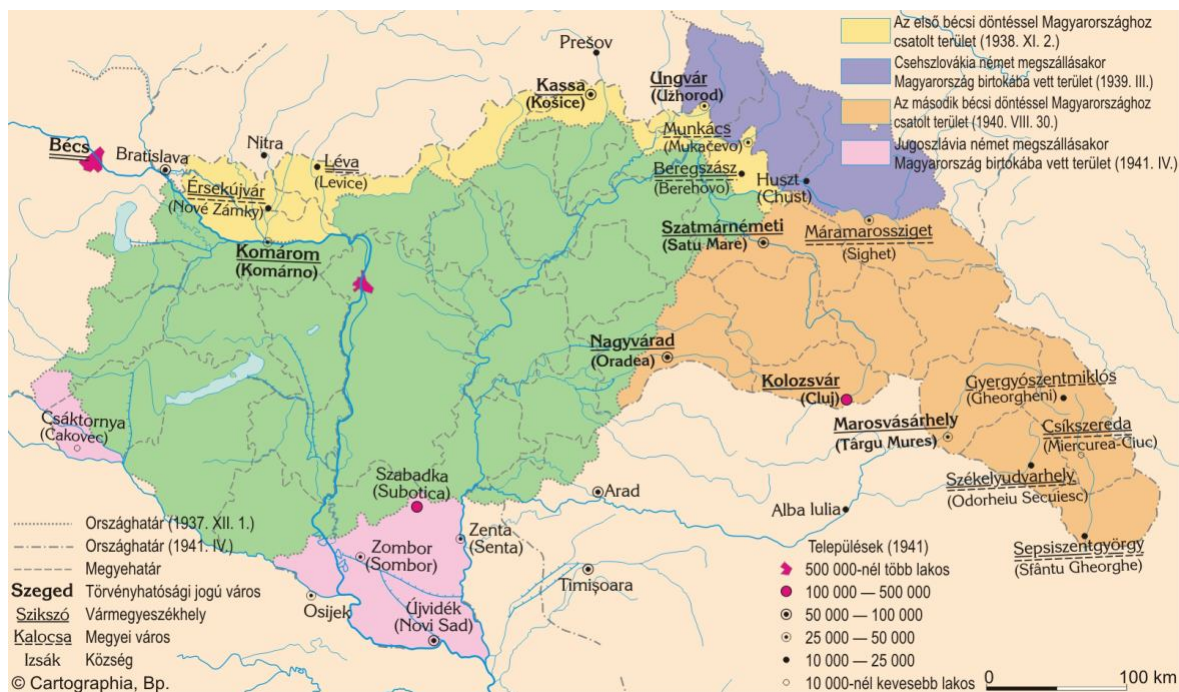

5. _____

6. _____

8. Gyűjtse össze a térkép alapján, hogy a párizsi békeszerződés után, Magyarország jelenlegi határaihoz képest, mely nagyvárosok kerültek újra idegen fennhatóság alá? (max. 20 pont)

Város neve	Mely országhoz került?	Város neve	Mely országhoz került?

9 Mikor történtek az alábbi események? (6 pont)

- Kibocsátották az új pénznemet, a forintot _____
- Eltörölték a királyság intézményét Magyarországon _____
- Az országgyűlés elfogadta az 1948:XXXIII. tc-et az egyházi iskolák államosításáról _____
- Aláírták a szovjet-magyar barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási egyezményt _____
- Megjelent a kormányrendelet a magyarországi németek kitelepítéséről _____
- A szovjet csapatok elfoglalták Budapestet _____

10. Kik voltak az alábbi történelmi személyiségek? (10 pont)

- Dálnoki Miklós Béla _____
- Tildy Zoltán _____
- Szakasits Árpád _____
- Nagy Ferenc _____
- Kovács Béla _____

11. ESSZÉKÉRDÉS (10 PONT)

VÁZOLJA FEL A DIKTATÚRA KIÉPÍTÉSÉNEK FOLYAMATÁT MAGYARORSZÁG 1945–50 KÖZÖTT!

Válasza csak egy oldal lehet!